

جای مهر 		«بسمه تعالی» اداره آموزش و پرورش منطقه ۴ تهران دبیرستان نمونه دولتی ابوعلی سینا متوسطه دوم نام و نام خانوادگی: _____ کلاس: _____ امتحان: علوم و فنون ادبی ۱ پایه: دهم رشته: انسانی تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۳/۲۱ مدت زمان: ۷۰ دقیقه شماره صندلی: _____ نام دبیر: _____ تعداد صفحات: ۴	
بارم	ردیف	فرزندان خوبم با یاد خدا و ذکر صلوات بر پیامبر مهربانی‌ها و خاندان مطهرش به سوالات زیر با دقت پاسخ دهید.	
		مبانی تحلیل متن و تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)	
۱	۱	جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید. الف) در زمان سامانیان عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌رفت. ب) شعر غنایی با دو شاعر مشهور و قوت و استحکام یافت. ج) شیوه‌ی بیان هر نویسنده یا شاعر اوست.	
۱	۲	درستی و نادرستی هر یک از موارد زیر را مشخص کنید. الف) کتاب اوستا را موبدان برای اجرای مراسم دینی از حفظ می‌خواندند. ب) قالب عمده‌ی شعر سبک خراسانی، غزل است. ج) در سده‌های پنجم و ششم نثر ساده به کمال رسید و نثر مصنوع رایج شد. د) نخستین گام مؤثر در رویارویی با یک متن شناسایی لحن است. درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐	
۰/۲۵	۳	کدام یک از موارد زیر جزء <u>قلمرو ادبی سبک خراسانی</u> نیست؟ الف) قافیه و ردیف آسان ☐ ب) سادگی زبان شعر ☐ ج) استفاده از آرایه‌ها در حد اعتدال ☐ د) بهره گرفتن از تشبیه حسی در توصیف ☐	
۰/۲۵	۴	کدام شاعران زیر، به پیروی از سنایی به تصوف و عرفان روی آوردند؟ الف) عطار - منوچهری ☐ ب) ناصر خسرو - مولوی ☐ ج) ناصر خسرو - منوچهری ☐ د) عطار - مولوی ☐	
۱	۵	دلایل گرایش نویسندگان به فارسی‌نویسی در سده‌های پنجم و ششم چیست؟	
۰/۵	۶	نوع نثر کتاب‌های زیر را بنویسید. الف) کشف‌الاسرار و عُدة‌الابرار: (ب) کلیله و دمنه:	
		موسیقی شعر (۶ نمره)	
۲	۷	بیت زیر را تقطیع هجایی کنید و علامت هجاها را زیر هر هجا بنویسید. « اگر هوشمندی به معنی گرای که معنی بماند نه صورت به جای »	
۱/۲۵	۸	با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید: « آب زنید راه را هین که نگار می‌رسد مژده دهید باغ را بوی بهار می‌رسد » الف) ردیف کدام است؟ (۰/۲۵) ب) واژه‌های قافیه را مشخص کنید. (۰/۵) ج) حروف قافیه کدامند و بنویسید طبق کدام قاعده است؟ (۰/۵)	

۹	کدام یک از ابیات زیر، <u>قافیه درونی</u> و کدام یک <u>ذوقافیتین</u> می‌باشد؟ الف) طرفه می‌دارند یاران صبر من بر داغ و درد ب) مرده بدم زنده شدم، گریه بدم خنده شدم داغ و دردی کز تو باشد خوش‌تر است از باغ و ورد دولت عشق آمد و من دولت پاینده شدم	۰/۵
۱۰	در کدام گزینه «ی» <u>صامت</u> است. الف) دید ☐ ب) یار ☐ ج) فانی ☐ د) بینا ☐	۰/۲۵
۱۱	در کدام گزینه همه‌ی واژه‌ها <u>هم وزن هستند</u>؟ الف) نیکی - دوری - دوستی - یاری ☐ ج) تسلط - گذشتن - صبوری - بهاری ☐ ب) خسته - بسته - شسته - راسته ☐ د) شجاعت - سلامت - غربت - مهلت ☐	۰/۲۵
۱۲	در کدام <u>واژه‌ها</u>، هجای دوم <u>کشیده</u> است؟ « فواید - شاعری - معشوق - دلبر - خورشید »	۰/۵
۱۳	در کدام بیت ردیف وجود ندارد ؟ چرا؟ الف) عیب کسان منگر و احسان خویش ب) دلارام در بر، دلارام جوی دیده فرو بر به گریبان خویش ☐ لب از تشنگی خشک بر طرف جوی ☐	۰/۷۵
۱۴	واژه‌ی « پلنگ افکن » را یکبار با همزه و یکبار بدون همزه بخوانید و با خط عروضی بنویسید. الف) با همزه: ب) بدون همزه	۰/۵
	زیبایی‌شناسی (۶ نمره)	
۱۵	در ابیات زیر، <u>ترصیع</u> و <u>موازنه</u> را بیابید و بگویید ارزش موسیقایی کدام بیشتر است؟ الف) جفا پل بُود بر عاشق شکستی ب) وعده به دروازه‌ی گوش آمده وفا گل بُود بر دشمن نشاندی (.....) خنده به درپوزه‌ی نوش آمده (.....)	۱
۱۶	در ابیات زیر <u>جناس‌ها</u> را بیابید و <u>نوع آن‌ها</u> را بنویسید. الف) پاسخ تلخ تو خنده‌ی شیرین با هم ب) ندانم از سرو پایت کدام خوب‌تر است نوش در نیش نهان گشته و نیش اندر نوش چه جای فرق که زیبا ز فرق تا قدمی	۱/۵
۱۷	به سوالات زیر پاسخ دهید: الف) واج آرای صامت محسوس‌تر است یا مصوت؟ ب) هم ریشه بودن واژه‌ها را در مصوت‌های کوتاه، چه نوع جناسی می‌نامند؟ ج) ناهمسانی واژه‌ها را در مصوت‌های کوتاه چه نوع جناسی می‌نامند؟ د) ارزش موسیقایی کدام سجع بیشتر است؟	۱

۰/۵	نمونه‌های <u>واژه‌آرایی</u> و <u>واج‌آرایی</u> را در ابیات زیر مشخص کنید. الف) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح‌خیز هم چو سرمستان به بستان پای کوب و دست زن ب) ما را سری است با تو، که گر خلق روزگار دشمن شوند و سر برود هم بر آن سریم	۱۸
۱/۵	در عبارات زیر، <u>سجع‌ها</u> را بیابید و <u>نوع آن‌ها</u> را بنویسید. الف) الهی اگر بهشت چون چشم و چراغ است بی دیدار تو درد و داغ است. ب) الهی از کشته تو خون نیاید و از سوخته‌ی تو دود.	۱۹
۰/۵	فایده‌ی سجع در شعر و نثر چیست؟	۲۰
نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)		
۱	بیت زیر را از نظر قلمرو فکری بررسی کنید. « آب آجل که هست گلوگیر خاص و عام بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد »	۲۱
۱	برای خوانش هر یک از موارد زیر کدام لحن مناسب است؟ الف) خروشید و زد دست بر سر شاه که شاهها منم کاوه‌ی دادخواه ب) بیا تا گل برفشانیم و می در ساغر اندازیم فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم	۲۲
۱	با توجه به عبارت زیر به سوالات پاسخ دهید: « توانگری به هنر است نه مال و بزرگی به عقل است نه به سال » الف) ساختمان واژه‌های « توانگر و هنر » را به ترتیب بنویسید. (ساده - مرکب - مشتق) ب) سجعها را بیابید و نوع آن را بنویسید.	۲۳
۱	متن زیر را از نظر <u>قلمرو زبانی</u> بررسی کنید. (ذکر دو مورد) « دو امیرزاده در مصر بودند، یکی علم آموخت و آن دگر مال اندوخت، عاقبت الامر این یکی علامه‌ی عصر گشت و آن دگر عزیر مصر شد. باری توانگر به چشم حقارت در درویش فقیه نظر کرد. »	۲۴
	« امیدوارم بربال‌های اندیشه و خیال خود به آرزویمان برسید »	
	نمره با عدد با حروف امضا و تاریخ	